

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss. Principis Imperii,
Comitis Palatini Rheni, Vtrivsq. Bav. Dvcis Avspiciis**

Rader, Matthäus

Monachii, 1615

B. Albertvs M. Episcopvs Ratisponensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79686)

B. ALBERTVS MAGNVS.

Quod tibi MAGNE Pater natura nouerca negavit,
Mater celestis prestitit ingenium.
An sua noluerit prodi miracula mundus,
Nescio; MAGNE tibi prodita cuncta scio.

Prisca Stagira suum tot ab annis lætetur alumni?
Non canat ALBERTVM Norica terra suum?
Illius doctas mirentur sæcula chartas,
Miron ego saluas, post tria sæcla manus.

Bb 4

B. ALBER-

DE R. ALBERTO MAGNO

R. ALBERTVS MAGNVS

Albertus Magnus, Doctor Universalis, in his works discusses the nature of the soul and the universe. He is a prominent figure in medieval philosophy and theology.

B. ALBERTVS M.

EPISCOPVS RATISPONENSIS.

Seuuiæ, Boicæ, totiusque Germaniæ, ne dicam orbis terrarum lumen Albertus, cognomento, propter eruditionis excellentiam, Magnus, S. Dominici familiæ iam tum per orbem sparsæ singulare fidus, Lingonæ seu Lauingæ Sueuorum emicuit, optimo genere natus, indole probâ & honestâ, sed minùs ad cultum ingenij idoneâ, quod puerum laudis & excellentiæ appetentem miris modis torfit; cum inter æquales nobilitate plerisque clarior, ingenio, quo tamen cedere nemo cuiquam cupiat, sordidis etiam opificum palliolis concederet, egrèque & multo vix tandem labore assequeretur, quod infimæ sortis adolescentes nullo negotio complectebantur. Itaque desertus à naturæ, quam nouercam experiebatur, præfidijs, ad asylum & aras Virginis, quæ supra naturam & Virgo, & mater DEI colitur, confugit, assiduusque fatigatam precibus propè coëgit hebetem animi tarditatem emendare & exacuere. Sed hoc postea. Interim statis illam votis quotidie quàm religiosissimè adiit, totumque se ejus clientelæ commisit, non secùs ac aduersus matrem familiariter affectus, cui se etiam clementissima regina mortalibus oculis spectandam obtulit, monuitque, vt S. Dominici per id tempus vbique locorum efflorescentem sodalitatem coleret, atque in ejus vestigia sensim pedem poneret; futurum olim, vt illius ipse gentis singulare ornamentum existeret. Reposuit altâ mente nobilis ephebus, quod à cælesti magistrâ monitus erat. Missus inde parentum voluntate Patauium, ad ingenium majoribus disciplinis excolendum, incidit in Iordanum vnum ex illo S. Dominici cœtu virum primarium, atque sanctitatis opinione eximium, parique ferè vi dicendi & persuadendi, quâ totas hominum turbas in religiosa castra contrahebat. Hujus quotidiano vsu & familiaritate, miris modis capiebatur Albertus; sed quo minùs jam tum suo consilio vteretur, vestemque mutaret, & comam in monachum tonderet, obstabat præsens cognatus, qui ætatem illius ex majorum auctoritate regebat, & meliora iuuenis consilia intercipiebat, cum vsu consuetudinèque Iordani interdictus (qui multorum hodie sunt mores) cogeretur jurare, nihil se de genere vitæ mutando, nisi certo annoru numero decurso cogitaturum. Interibi Albertus, quod vltimū habebat præfidiū, suam salutem curæ DEI matris quotidie multo studio

Ex Annal.
Dominic.
ex Ital.
translati.
Thom. Bo-
z. 10. Ru-
dolpho No-
uomago.
10. Flami-
nis Foro,
cornelien-
lib. III. de
vitu illu-
strat. præd.
Ordin.
Melan-
XV. Nou.
Tribem.
passim.
Michael
Buchinger
p. 244. ed.
Mogunt.
Sacrar. v.
Colonia.

dio commendabat. Et fuit cordi caelesti patronæ clientulus Albertus. Interim dies vltimus exacti temporis illuxit; nec Albertus amplius cunctandum ratus, posthabitis omnibus rerum mortalium negotijs vltro ad Iordanum paulò ante sub ejusdem concionē nouo spiritu inflammatus aduolauit, dixitque se de cætero in illius velle auctoritate esse, Christumque sanguine propinquo, parentibus, cognatis, opibus & copijs omnibus valere iussis, nudum sequuturum. Ciuile igitur pallium cum omni ornatu cultuque vestium abiecit, togā candidam sacrāmque sumsit, intérq; religiosos cœpit profiteri. Quod iuratisimo omnium religionum hosti ac perduelli DEI cacodæmoni adèò perdoluit, ita è faucibus suis nobilissimum iuuenē extorqueri, vt in omnes se partes versaret, omnesque artes adhiberet, quibus Alberti consilia interuerteret. Erant in Italiā multa & prompta, & magna ingenia iuuenum, qui in eodem S. Dominici contubernio cum Alberto studijs maioribus operabantur. Nam Iordanus magnum in accensendis adolescentibus, vti par erat, delectum habebat; & quantum fieri poterat, inter præstantiores præstātissimum quēmq; Christo asserebat. Albertum virtus, innocentia, nobilitas Iordano commendabat, quibus vt æquales facillè superabat, ita naturæ ornamentis, & ingenij felicitate, à plerisque omnibus superabatur. Disputabant illi acriter, ingeniosè, eruditè & acutè, laqueos dialecticorum callidè exhibant, aliosque iisdem inuoluebant: Albertus iacebat, nihilque admodum poterat, quin & ridebatur etiam vt peregrinus, cum rudiùs & pinguiùs de rebus subtilioribus differeret, quæ res insolētem ignominie animum ita abiecit & exanimauit, vt in vltimam desperationem coniectus, tristissima consilia de fugā & deferendā religione agitare. Quæ dum molitur exequi, in eaque cogitatione assiduè versatur, inter tantas animi angustias deprehensus, caelesti quadam illustratione per nocturnam quietem obiectā mirificè recreatur.

Etenim (iuuat hic interpretis ipsius ex Italicā voce tralata verba subscribere) de deferendo religiosa vitæ instituto cogitanti, & septa monasterij, audaci conatu transcendere cupienti, ipse sua Scholæ murus resistere, ac se opponere salienti visus est. Sed admotā scalā cum nihilominus capto non absisteret, ac versus monasterij portā, per eam egressurus tenderet, tum verò tria Virgines eximie venustatis formā venerabiles, se venienti Alberto obiecerunt, abitumque omnem vise sunt corporum suorum obsruere oppositu. Harum vna iuuenem comiter affata, abitus causam poposcit; cui ille ingenij duritiem ac in studijs tarditatem retulit. Illa verò blande tristē solata, eam solitudinem ponere iubet; Deipara enim inquit, cui nos famulamur, quāmq; ipse præsentem spectabis, te tuo voto compo-

tem faciet, & quod postulas cumulatè præstabit, dummodo huic Domina supplices tendere palmas volueris, tuumque desiderium tu ipse exposueris. Albertus igitur tam blando verborum lenocinio recreatus, gestire & efferi gaudio mirabiliter cepit, & earundem comitatu stipatus, virgini Deipare sistitur. Rogatus ergo cuius rei copiam sibi fieri posceret, supplex penitissimam naturalis Philosophiæ cognitionem petijt; In quâ quidem enucleandâ eo tempore non satis feliciter laborabat, Cui calor Domina, Agedum, inquit, voto tuo potiùs, tamque prosperos deinceps experiere successus, ut omnino parem in Philosophiâ non sis habiturus. Nunquam certè meo destituere præsidio, neque commitâ, ut Chrysippæis Philosophorû argutijs circûvenire, sic ut nunquâ verû fidei tramitè deferas, & per abrupta in præceptis deuoluâre. Atq; ut ex meâ istud munificentiâ, non tui felicitate ingenij promanasse cognoscas, paucis diebus ante quàm fato concedas, omniû penitus rerû scientiâ priuabere. Hoc ille tam blando mirificè recreatus in somnio, pristinas omnes religiosas vite deferendæ cogitationes execratus, ab eo tẽpore vniuersas ingenij vires ad ediscendam Philosophiam intendit. Ceterum è sedibus ætherijs tantâ sapientiæ repentinâ vim fluxisse neminem rectè sentientem latere poterat. Etenim vix modico temporis spatio exacto, jam passim velut sapientissimus rerum naturalium scrutator cognitorque audiebat, Volitabatq; per ora hominum, adeo ut ad remotissimas quòque terrarum oras, nominis ejus fama peruaderet. Ceterum quamuis non minimum laboris & operæ, in physicæ contemplationibus poneret, majus tamen in animo virtutibus excolendo, sanctoq; regularum instituto religiosus obseruâdo collocabat. Incredibile enim memoratu est, quanto in orationis studium flagrarit ardore, nunquam enim ejus satietate expleri posse videbatur, neque quidquâ fuit ei potius, quàm studium orationis arripere, ad quod tanquam ad asylum se recipiebat, priusquam reliqua scientiarû studia tractaret, adeo ut orationis præsidio fultus, ea facile rimaretur, & rimando penetraret, quæ nunquam ingenio, vel solerit rationum indagine potuisset assequi, idque in frequenti discipulorum cœtu libenter memorare solebat. Ejus etiam libri initio, quam summam inscripsit, asserit; plus ope precum, quàm contentione studiorum, in sacrarum scientiarum cognitione perfici. Quam quidem veritatem, autoritate sapientissimi Salomonis egregie stabili atque corroborat, dicentis; Optaui & datus est mihi sensus; Inuocaui & venit in me spiritus sapientiæ. Albertus verò tantâ jam tum doctrinæ famâ splendescere cœpit, ut præcipua quæq; magisq; inclyta scientiarû emporia, quæ vniuersitates dicuntur, non absens tantum nomine, sed præsens corpore adierit, à quibus non tam splendorem aliquem traxit, quàm cumulatè contulit. Ceterum primam Doctoris Cathedrâ in Hildesimensi Saxonie Monasterio tenuit, inde Vapingi, post Ratispone etiam doctorem duobus annis cum laude egit. Sed & Lutetiam Parisiorum famâ sui nominis & præstantiâ eruditionis impleuit, sic ut innumeri ad eum audiendum confluerent. Cumque tantam discipulorum multitudinem amplissima illa scientiarum palastra, & augustissimum Musarum domicilium, regio luxu & magnificentia substructum, capere nullo modo posset, progressus

DE B. ALBERTO M.

gressus in forum spatiosissimum (cui nomen à suo nomine inditum, ad omnem posteritatis memoriam reliquit) nudo cælo quasi amplissima tectus umbellâ, animos suorum scientiarum cupiditate nimium quantum inflammatos, sapienter explevit. Tantus enim illi inerat nitor sermonis, tam prudens verborum delectus, tanta rerum & varietas, & clara distributio, tanta gravitati mista comitas, & utilitati suavis mista facundia, ut illud, ei, Horatianum non immeritò possit aptari. Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Præterea uniuersos Auditores suos miro complectebatur amore, ac de eorundem profectu mirè laborabat, sic ut singulos in precordijs reposuisse, & imis condidisse medullis videretur. Ideoque cum hunc affectum ijs crebro monstraret, & ipsi gratas amoris vices magistro reddentes, affectu maiore, quàm cuiquam credibili, in eum ferebantur. Denique & Agrippinam Coloniam profectus, innumeram quoque nobilissimamque discipulorum cateruam eodem secum pertraxit. Quamquam inter innumeros Audientium greges, vnicus ille Doctor Angelicus Thomas Aquinas, poterat ei esse instar omnium; de quo illud memorabile circumfertur, quod, cum tanto polleteret ingenio, tamen coram Alberto, fari iussus, omnibus artibus contremiscebatur. Verum enim verò tantum jam nominis splendorem consecutus, & tantâ scientiarum cognitione præstans, cum Diui Pauli iudicio, scientia, inflatum plerumque superbiæ typhonem generet, semper tamen sui similis, eandem religiosæ mentis demissionem, modestiamque seruabat. Erat igitur in eo viro tanta gravitati mista comitas, ut nihil esset illo humanius; tanta pietas, ut nihil in diuino cultu religiosius; orationis autem studio sic erat addictus, ut ex eo cuiusque religiosi hominis felicitatem pendere non imprudenter aestimaret. Ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum venerandum, teneriore quodam pietatis affectu flagrabat, quem egregie semper, quoties aliqua sese obtulit occasio, vel scripto, vel sermone prodidit, ut patet in illius libro, de Missæ mysterijs inscripto, quem sapientes satis vel admirari, vel dilaudare non possunt. Opusculum quoque de SS. Eucharistiâ D. Thomæ non satis prudenter ascriptum, Alberti est, velut manuscriptus ab eodem Codex Colonie seruatus indicat. Verum quàm tenerâ pietate complecteretur Deiparam, matrem suam, utpote cuius presidio omnis ejus & scientia & sanctimonia niteretur, explicari non potest, cuius laudes insigni Volumine profecutus, eandem vniuersius omnino, quàm vel Apelles potuisset, diuinus Encomiastes expressit, flagrantemque sui in eam amoris affectum, quoties incidisset sermo, etiam lachrymarum profusione testabatur. Iam verò quàm religiosè coleret admirandam Seruatoris nostri passionem, crucemque, qui se Crucis bajulum profiteretur, quis satis explicet? cum Christi crucem omnium mysteriorum maximum, maximis laudum encomiis, passim in suis Voluminibus extulerit. Ideoque crucifixum Colonie, Sanctorum reliquijs exornatum in templo sui Monasterij statuit, & ad Episcopale fastigium subuectus, omnibus eundem pio religionis actu venerantibus vnius anni concessit indulgentias. Prouidit quoque studiosè, ut aliquo ex ipsa Seruatoris nostri cruce segmento potiretur, potiusque, & igne probatum, auro gemmisque inseruit. Dæmon autem

virtutis

virtutis inimicus, non ferens in Alberto tam prospera virtutum incrementa, ter-
 rulentis eum concutere voluit, & Monachi vultum vestitumque indutus
 pulsat prius cubiculi illius ostio ingressus, sed subito, ijs verbis, quibus à Salvatore
 nostro repulsam passus est, Vade retro Sathana, dictoque citius in fumos euauit.
 Caterum F. Iordanus, Generalis ejus ordinis Magister, Hierosolymam profectu-
 rus, Albertum primò, suà vice fungi, inde Prouincialem quoque vniuersam Germa-
 niam præesse voluit. Quod munus cum laude expletum, postea F. Raimundo Penna-
 forti, in Iordani locum suffecto, deposuit; iterumq; Philosophiam, reliquaq; studia
 repetens, licet ætatis affectu, tantà cepit alacritate tractare, quasi tunc primum
 ejus laboris vitæq; religiosæ caperet exordium. Posito quoq; sibi ob oculos D. Domi-
 nico velut integritatis archetypo, non tantummodo virtutes ejusdem, pari passu
 nitebatur æquare, sed & si fieri posset, antecurrere. Quamobrem velut D. Do-
 minus hujus religiosæ familiæ princeps, multis eam Monasterijs auxit, in Italiâ,
 Gallijs, & Hispanijs, sic etiam ille in vastissimo amplissimoque Germania regno
 eandem longe lateque propagauit. Toto verò eo tempore, quo prouinciam cum po-
 testate tenuit, omnia itinera, quamuis asperrima, pedes confecit, viatica pecunia-
 rum, repote seuerus sanctæ paupertatis alumnus eximie spreuit, victumque suum
 ostiatim quaritauit, nunquam, ne vel minimam religiosæ disciplinæ legem labefa-
 ctans. Eandemque religiosæ vitæ formam vniuersis fratribus suis districtè seruan-
 dam proponens, seuerum quoque se præbebat in transgressores censorem ac vindi-
 cem; in eos etiam, qui vel mendicando victum non quæsitaissent, vel non incessis-
 sent in itinere pedites. Adeoque pio hujus studij ardore flagrabat, ut fratres
 suos, non solum exteriore morum integritate, Diuino Numini, ac Superis gra-
 tos optaret, sed & exteriore mortalibus. Didicerat enim cauendum esse diuini ver-
 bi præconibus, ne vox à vitâ dissentiret, neque illis tantummodo, qui eo tum munc-
 re fungerentur, sed & reliquis Collegis, qui vel opis, vel aliquid operæ, in eam rem
 conferunt, ne quod vox concionantis construeret, id vnius peruersi vitæ dissiparet.
 Commonebat etiam eosdem, ne tam verborum lenocinijs prurientes Audientium
 aures titillarent, quàm exulceratas sceleratorum hominum mentes, liberâ ver-
 borum seueritate, metûque diuini iudicij, ac tormentorum infernalium horrore
 sanarent. Primus ipse statuit, ut quotannis, ut minimum semel, abditas quisque
 conscientie suæ latebras, Prælato in confessione panderet, ut hac ratione pastor
 commissum sibi gregem non solum penitus cognoscat, sed etiam cognitum sapientius
 regat. Decreuit etiam, ne quisquam vel suas, vel alterius, vel paucas, vel multas
 pecunias, penes se, vel alium teneret; grauissimâ in eos panâ propositâ, quicumque
 legem latam temerè violarent. Adeoque ab hoc tenacitatis, vel, si ita loquifas est,
 proprietatis vitio abhorrebat, ut ipse, nec codices suâ manu scriptos, de loco in lo-
 cum transferre migraturus auderet. Ita passim sanctimonie suæ famâ vulgatâ,
 Pontifici quoque Urbano IV. cognitus, & à Ratissponensi Clero pastor expetitus,
 Episcopali insulâ decoratur, licet obnitente acriter Alberto, Humberto verò etiam
 Generali totius Ordinis Magistro, cum suis lugente, se tanti viri presidio destitui.

DE B. ALBERTO M.

Verum cum summi Sacerdotis imperijs necessario parendum esset, Albertus supremis sese fascibus submittens, Romaeque profectus expectabatur a suis avidè, sed ipse ut pompam, quam sibi paratam rescuerat, prudenter euitaret, ciuitatem noctis caligine tectus adiit, suorumque fratrum Monasterio est usus eadem nocte, velut hospitio. Vix dum exactis sideribus dies se mundo reddiderat, cum Cathedrale templum ingressus, statimque praesentium Canonorum applausu exceptus, ipse genibus in terram fixis diu caeleste Numen precatus est. sed postquam fama, magnarum nuncia rerum Pastoris optati praesentiam vulgasset, omnium atatum ordinumque concursu salutatus, Episcopalem Cathedram conscendit, & illius Ecclesiae gubernacula tractanda sumpsit. Et verò quamvis parèmia in homines novos & honoris insuetos, circumferatur, Honores mutare mores, tamen Alberti moribus aptari non poterat, cum eandem prorsus animi modestiam, demissionem, lenitatem, ceterarumque virtutum rationem, sicut antè monachus, tunc etiam Episcopus seruaret. Porro prouinciam suam a fidei vel morum maculis expiandam obiens, non nisi delecta doctissimorum virorum coronam cingebatur. Rem familiarem suam omnem, ut pote quam in postremis locandam censeret, non proprio, sed alieno prudentium virorum iudicio arbitrioque regendam tradidit, sicque expeditus a fluxis atque caducis, proprias veri Episcopi partes ardentè amplexus, spiritualibus gazis cumulandis curam cogitationemque omnem studiosus adiecit, ut quam plurimas lucratus animas, easdem caelesti inferret arario. Iam Urbano V. fati concedente, & Clemente IV. in ejus locum successore, Albertus iterum ad amatos Rachelis amplexus, idem ad religiosam vitam quietem vehementer anhelans, infulam sacram, sicut Urbano iubente, coactus sumpserat, ita Clemente precibus annuente, posuit. Agrippinam deinde Coloniam profectus, solitas scientiarum disciplinas tractauit, tanto laudibus omnium dignior, quanto fuit in ijs respuendis ejus modestia major. Tanto igitur virtutum splendore diffuso, de remotissimis quoque terrarum oris, in rebus grauissimis velut oraculum consulebatur, imprimis in restringendis Illustrissimorum virorum plus quam Vatimianis odijs, studium suum singulare probauit. Ita auro florente religiosissime peracto, ultimam jam tum senectam fatigabatur, cum ecce (quo veritas oraculi, a Deipara quondam editi, veritas probaretur) Albertus nobili frequentique audientium cœtu septus, dum implicatas obscurissimarum questionum difficultates enuclearet, repente memoria & omnigenarum cognitione destitutus, obmutuit. Recordatus tamen Mariani Vaticanij, ad auditores conuersus, & ne suum tam repentinum silentium vel admirarentur, vel ob id offenderetur, obtestatus, ejus rationem reddidit. Ita digressus inde, lacrimas omnibus elicuit, qui Magistrum velut funus efferentes, honorifice prosecuti sunt. Copiosissimos tamen praeter reliquis imbres, Colonienfis Antistes velut orbatus patre puer spargebat, neque cuiquam copia lacrimarum deerat, quibus honestaret has quasi funebres tanti Magistri sui, licet adhuc viuētis exequias. Ipse solus cōstans & siccus inter singultus & lacrimas suorum, quasi puniceos oculos gerens, nullam lacrimam molliter exprimebat, quin immo lubens tam pie Dei Deiparae voluntati cedens, velut

velut alter Simeon, moriturus, in cygneas voces cum laude prorumpebat, gratias agens, affore propediem suum in calos abitum. Expeditus igitur à studiis literarum, mentem penitus ad caelestium rerum contemplationes subleuans, eo præmittebat cogitationem, quò secutura haud multo post emittere gestiebat & animam. Ideòq; quotidie consuevit locum sepulturae suae destinatum inspicere, ibiq; exequias funebres sibi met etiamnum viuo persolvere. Tandem satietate viuendi expleta fratrum suorum coronam cinctus, eosdemq; ad omnem virtutem pio sermone cohortatus, & SS. Eucharistiae viatico instructus, cum vniuersa sua Philosophica & Theologica placita doctrinamq; omnem Ecclesiae iudicio submisisset, vniuersis copiose lachrymis ora rigantibus, ipse placido mortis sopore potitus, debitam lucis usuram reddidit. Cujus viri morte vulgata, tanto funus ejus omnium etatum, ordinumq; confluxu, tanto dolore, nec femineo tantum, sed masculo etiam vlulatu celebratum est, ut ejus morte facile insignem calamitatem doloremq; se sensisse testarentur. Prodigia vero, quae plurima adhuc viuentem patrasse, certissimum est, tamen vel incuriam scriptorum, vel injuriam temporum, vel quod miraculorum multitudo propter eorundem frequentiam non aestimaretur, obliterata, in tenebris ignorantiae delitescunt. Corpus ejus Coloniae in Monasterij sui templo cum eximio splendore conditum seruatur. Epitaphium illius aerea lamina incisum, quamuis inuenustum & inelegans, mendisque refertum, tamen amplam Magni nominis existimationem insigniter exprimens, sic habet.

Phoenix Doctorum, paris expertus Philosophorum,
Princeps Doctorum, vas fundens dogmata sacrorum,
Hic jacet Albertus, praclarus in orbe disertus,
Prae cunctis certus assertor in arte repertus,
Major Platone, & vix inferior Salomone.
Quem tu Christe bone, sanctorum junge coronam.
Annis bis denis, minus actis mille tricenis
Quintam post festum Martini luce molestum
Omne petendo Deum transiit agens Iubilum.
Qui legit hos versus mox ad tumultum retrouersus
Inclinans dicat, collectam illam, Requiescat.

et cetera
xxx.

Haec vitæ auctor, quibus addunt alij, corpus Alberti hodieq; sine
*labe tabeque illa sum per trecentos & triginta annos edurare, spectariq;, certum sanctè custoditi pudoris argumentum. Habet juvenis documentum ex Alberto plurimarum virtutum, quae proximè adolescentiam attingunt; innocentiae, laborum, studiorum, pietatis, religionis, quibus velut certis gradibus caelum aditur. Sed pluribus hodie alia omnia placent, donec in mortis limine ferò ingemiscant, & amissi temporis, actae ætatis, pietatis & salutis jacturam feri Phryges nec quicquam deplorent. Superi meliora. Scripsit Alberti vitam Rudolphus Nouiomagensis tribus libris Coloniae editis 1610. ccccxc. & Ioannes Antonius Flaminus Forocorneliensis lib. III. de viris illustribus è familia S. Dominici. Quae contra hunc obijciuntur, Delrius, Trichemius, aliique diluunt.

* Sacra via
Colonia.